

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN

N U M M E R 1 | M A R T S 2 0 0 6 | 1 6 . Å R G A N G

| Biblioteksstyrelsens strategi for biblioteksudvikling | Børnekultur | Romanlæseklubben |

Tema: Biblioteker
og integration

Indhold

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN
Nr. 1 2006 • 16. årgang

Biblioteksstyrelsen
Nyhavn 31 E
1051 København K

Telefon
33 73 33 73
33 73 33 22 (Biblioteksafgiften)

Telefax
33 73 33 72
33 73 33 21 (Biblioteksafgiften)

Internet
E-post: bs@bs.dk
Hjemmeside: www.bs.dk

Redaktion
Jens Thorhauge (ansv.)
Sine Storr (red.)
Joy Amandus Andersen (red. sekr.)

Tove Marie Rosendal
Lone Hansen
Herluf Høneberg Pedersen

Grafisk tilrettelæggelse
Stæhr Reklame & Marketing

Tryk: C.S. Grafisk A/S
Oplag 2.800

ISSN 1604-6048
Elektronisk ISSN 1604-6056

Temafoto: Nils Lund Pedersen

Redaktionen er afsluttet 18. februar

Publikationen kan også hentes på
Biblioteksstyrelsens hjemmeside

Integrations	3
TEMA: Biblioteker og integration	
Om at skabe forandring	4
Politikernes ønskeseddel til bibliotekernes integrationsindsats	6
Sproget – porten til det åbne samfund	8
Uddannelse af biblioteksambassadører for nydanskere	10
Fra Indvandrerbibliotek til BiblioteksCenter for Integration	12
Biblioteksstyrelsens strategi for biblioteksudvikling i Danmark	15
Licensing and Copyright Law	16
Nyt nordisk forskningsbiblioteksprogram	17
Børnekultur i hele landet. Fra det lokale til det nationale	18
Romanlæseklubben: Sæsonen 2005 nærmer sig sin afslutning	20
Fagligt rådgivende udvalg nedlægges	22
Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker	22
Det store nummercirkus	24
Info	26
Internationalt	28
Publikationer	30
Personnyt	31

Fototema: Fair Play

Af Thomas Nielsen, afdelingsbibliotekar, Tingbjerg Bibliotek, Brønshøj

Fair Play har taget udgangspunkt i bibliotekets drengegruppe i 8-15 års-alderen, og deres kompetencer indenfor fodbold. I samarbejde med Brønshøj Boldklub og Rutens Ungehus har vi arbejdet med bibliotekets muligheder indenfor fodbold. Tre dage om ugen har vi haft et fodboldhjørne, hvor man har snakket fodbold på alle planer – drengenes egen karriere, stillinger, klubskeer, taktik, storklubber og landskampe.

Vi har kikket på bibliotekets materialer omkring fodbold. Vi har set på bøger, aviser, tidsskrifter og spil, og vi har tjekket nettet for gode sider. Vi har tippet på vigtige landskampe og dagen efter set kampen på video. Vi har også haft fodboldquiz.

Udenfor bibliotekets rammer har vi været på besøg i klubben for at spille bordfodbold og playstation, vi har set nogle af Brønshøjs hjemmekampe, og vi har selvfølgelig spillet fodbold med drengene.

Integration

Denne kommentar handler om bibliotekernes bidrag til integration af etniske minoriteter i Danmark. Den aktuelle krise forårsaget af Muhammed tegningerne føjer nye dimensioner til dette arbejde, men anledningen til kommentaren er en anden.

Biblioteksstyrelsen og Statsbiblioteket afsluttede i januar et tre-årigt projekt der fokuserede på at udvikle nye ydelser i folkebiblioteksregi, der kan medvirke til at fremme integrationen af indvandrere i Danmark. Projektet sluttede med en konference der blev åbnet af integrationsminister Rikke Hvilshøj. Ministeren gav fuld kredit for bibliotekernes indsats på integrationsområdet – et håndslag der åbner for fortsat samarbejde.

Konferencen var samtidig startskuddet til arbejdet med en ny national strategi for bibliotekernes indsats på dette felt. I sin egenskab af indvandrerbibliotek vil Statsbiblioteket være ansvarlig for denne opgave, men Biblioteksstyrelsen er fortsat med i styregruppen og parat til at prioritere nye tiltag, hvis det viser sig muligt.

Siden den meget opmuntrende konference der refereres andet steds i dette nummer af *Nyt fra Biblioteksstyrelsen*, har den kritiske situation med Jyllands-Postens offentliggørelse af tegninger af Muhammed imidlertid udviklet sig på en måde der bør føre til et reflekteret eftersyn også af de integrationstiltag der foregår i Danmark.

Statsministerens melding fra det internationale pressemøde den 7. februar mundede ud i en appel om at bygge på 'dialog, gensidig respekt og frisind. Alle må bidrage til en løsning.' Naturligvis. Alternativer er endnu mere bål og brand – og endnu større polarisering, ikke bare internationalt, men også i det danske hverdagsliv.

I forhold til de aktiviteter der bliver drevet i bibliotekssammenhæng, er det min vurdering at udviklingen har sat yderligere fokus på ikke blot integration, men også netop på dialog som en helt nødvendig forudsætning for integration fordi vi i dialogen demonstrer respekten.

Hvor skal dialogen finde sted? kan vi spørge. Jamen den skal da finde sted i 'det tredje sted' som for eksempel kan være biblioteket der jo udmærker sig ved at have mange brugere af forskellig etnisk herkomst, et godt omdømme og – i stigende grad – tilbud af vidt forskellig art som forhåbentlig alle er baseret på respekt og frisind. Det tredje rum er et åbent, demokratisk, tolerant og frisindet sted. Og det er ikke web'en. Vi er fysisk til stede.

Da Biblioteksstyrelsen tog initiativ til at iværksætte integrationsprojektet, var formålet dobbelt.

For det første var og er der et stort behov for en integrationsindsats der fungerer på borgerens præmisser: Kom, når din livssituation er sådan at oplysning og hjælp til at agere på det danske samfunds vilkår, er relevant.

For det andet er der et generelt behov i folkebibliotekerne for at udvikle ydelser, der er mere aktive end det blot og bart at stille 'information' til rådighed.

Vi ville gerne støtte udviklingen af 'læringsydelser'. Integrationskonsulenterne har gjort deres arbejde godt. Vi har fået nogle gode modeller for aktiviteter der virker. Det er for eksempel 'hjælp til job-søgning', lektiehjælpscaféer, 'vi læser avisen sammen', pigeclubber, pc-værksteder, mentorordninger.

Vi skal videre ad den vej fordi den er båret af dialog og respekt og har som mål at skabe en bedre situation for indvandreren i Danmark.

Disse tilbud er eksempler på konkrete tilbud der virker. Og de er ikoner på en ny type ydelser der handler om biblioteket som aktør i 'livslang læring', en aktør, man ikke skal tænke på som leverandør af fritidsydelser, men som en stærk ressource i et demokratisk videnssamfund.

Om at skabe forandring

Evaluering af det etniske konsulentprojekt

Konsulentprojektet har været et vellykket projekt. Det har skabt interesse for biblioteksbetjeningen af etniske minoriteter blandt mange biblioteker, og det blev den krumtap der satte gang i udviklingen af nye koncepter for området.

Sådan sammenfatter en evaluering udført af Danmarks Biblioteksskole helt overordnet resultatet af de foregående tre års indsats ydet af de fire etniske bibliotekskonsulenter.

Konsulentfunktionen etablerede hurtigt relevant ny viden, teorier og færdigheder bredt i biblioteksvæsenet, og tilfredsheden med konsulentordningen og konsulenternes arbejde har været overordentlig stor specielt på tre områder:

- Projektbibliotekernes forandringsbehov blev opfyldt ved at konsulenterne tilførte bibliotekerne relevant viden
- Tryghed i forandringsprocessen blev opfyldt ved at konsulenterne skabte nærhed gennem dialog
- Kontakt til bibliotekets eksterne interessenter blev skabt ved at konsulenterne fungerede som informationscentral der videreformidlede relevante informationer og kontakter.

Det dialogiske rum

Konsulenterne har skabt **dialogiske rum** hvor de projektansvarlige kunne mødes, drøfte problemer og resultater, udvikle et forandringssprog og have tid til nytænkning. Det dialogiske rum bestod af forskellige fora hvor den personlige samtale udgjorde den ene pol og gruppemøder og seminarer den anden. Det dialogiske rum er som metode velegnet til at sætte en forandringsproces i gang hos en faggruppe hvis selvforståelse - som hos bibliotekarer - bygger på stærke fag-etiske værdier og en veletableret organisationskultur.

Netværk skaber synergi

Desuden varetog konsulenterne en **netværksopbyggende funktion** der både omfattede det interne samarbejde og de eksterne relationer. Projektet har fremmet netværksdannelsen såvel blandt fagfæller som i forhold til eksterne samarbejdspartnere. Netværkene har skabt den nødvendige synergi både mellem projekterne og i det organisatoriske felt der har med biblioteksbetjeningen af etniske minoriteter at gøre.

På indholdssiden har konsulenterne stimuleret til udvikling og afprøvning af forskellige læringsformer. Projektbibliotekerne benyttede sig i høj grad af åbne læringsformer som kræver organisatorisk fleksibilitet og pædagogisk fantasi samt stor empati fordi bibliotekaren må udvise en god situationsfornemmelse, være indstillet på at ændre metoden og tilpasse læringsrummet til de sociale konventioner.

Processerne er nu godt i gang, men kan udbygges yderligere hvis kompetenceudviklingen af bibliotekspersonalet fortsættes.

Konsulenten som brobygger

På det organisatoriske plan har konsulentfunktionen været brobyggeren mellem de centrale og specialiserede enheder og de lokale enheder i det sammenhængende bibliotekssystem.

I de tre år konsulentprojektet har varet, er der blevet skabt en dynamik som kan sammenlignes med den entusiasme der for mange år tilbage førte til oprettelsen

af gæstarbejdersamlingen (senere om-døbt til Indvandrerbiblioteket og fra 2006 BiblioteksCenter for Integration). Foruden de mange lovord til konsulenterne arbejde rummer evalueringen en række anbefalinger som vil blive diskuteret på det første møde i det etniske biblioteksudvalg som netop er etableret af BiblioteksCenter for Integration. Bl.a. peger evaluatoren på værdien i at lade konsulentordningen fortsætte i en ny kontekst.

Læs hele evalueringen på www.bs.dk/publikationer/rapporter_andre/integration/indeks.htm.

Bibliografiske data om evalueringen

Om at skabe forandring: en procesevaluering af Biblioteksstyrelsens udviklingsprojekt: konsulenter for biblioteksbetjening af etniske minoriteter af Hans Elbeshausen, Center for Kulturpolitiske Studier ved Danmarks Biblioteksskole. København, 2005.

Om projektet Konsulenter for biblioteksbetjening af etniske minoriteter

Et tre-årigt, landsdækkende udviklingsprojekt (2003-2005) med følgende formål:

- at udvikle nye integrationsfremmende ydelser i bibliotekerne
- at højne det metodiske niveau for biblioteksbetjening af etniske minoriteter
- at afsøge og præcisere folkebibliotekets mulige roller i et kulturelt mangfoldigt samfund.

De primære drivkræfter i projektet var fire regionale konsulenter – knyttet til hver sit folkebibliotek – og Statsbiblioteket med Indvandrerbiblioteket som ansvarlig for projektledelsen.

Det overordnede arbejdstema i projektets sidste år var Bibliotekets rolle som læringscenter. Arbejdstemaet var splittet op i et antal tværregionale indsatsområder. Til hvert indsatsområde var knyttet en konsulent. Indsatsområderne var:

- Sprogstimulering af to-sprogede børn
- Pige/kvindeprojekter
- 'Det urolige bibliotek'
- Startpakke - idéer og værktøjer til biblioteksbetjening af etniske minoriteter.

Projektet var initieret af Biblioteksstyrelsen og finansieret med tilskud fra Udviklingspuljen for Folke- og Skolebiblioteker.

Politikernes ønskeseddel til bibliotekernes integrationsindsats

Integrationsminister Rikke Hvilshøj anerkender at mange biblioteker gør det rigtig godt, men efterlyser samtidig flere biblioteker der kan gøre det endnu bedre.

Ovenstående fremgik af ministerens tale på konferencen *Det globale i det lokale – integration og biblioteker* som Biblioteksstyrelsen og Statsbiblioteket holdt den 23. januar.

Konferencen havde til formål at diskutere hvordan en fremtidig, målrettet og kontinuerlig virksomhed på området sikres, og hvordan vi får en overgang fra enkeltstående projekter til indarbejdelse i de kommunale forvaltningstiltag. 162 deltagere – fortrinsvis biblioteksledere, samarbejdspartnere, politikere og forvaltningschefer i kommunerne deltog i konferencen i Eigtveds Pakhus.

Ministeren fremhævede at nogle af vort samfunds institutioner spiller en helt særlig rolle som bærer af vor demokratiske kultur og dermed som værktøj for integration. Det gælder i høj grad bibliotekerne som er unikke institutioner hvor alle kan mødes på lige fod og neutral grund. Ministeren pegede samtidig på tre vigtige felter hvor hun ønsker at biblioteket spiller en rolle:

- Som væksthushus for demokrati, folkeoplysning og medborgerskab, hvor man får viden og færdigheder som er vigtige for at deltage i samfundets fællesskaber og processer

- Som kulturmødested hvor der sker udveksling og dialog på tværs af religion, ideologi og kulturelle normer og hvor man kan lære om hinanden
- Som et offentligt rum med tilbud til forskellige grupper med særlige behov blandt de etniske minoriteter – piger, drenge, kvinder, mænd som f.eks. har brug for "respektable" fritidsklubber, lektiehjælp, kvindemødesteder med ekstra støtte og mandearrangementer med samfundsdebat.

Ikke kun integrationsminister Rikke Hvilshøj lægger vægt på bibliotekernes ansvar og muligheder for integration af etniske minoriteter i det danske samfund. Politikere af forskellige partifarver er enige om at bibliotekerne skal være en vigtig medspiller – et værktøj – i integrationen.

Biblioteket som kommunens værktøj

"Biblioteket er en brugsting i det samfund, der ønsker at gøre demokrati til en daglig virkelighed". Udsagnet kommer fra tidligere rådmænd (1998-2005) fra Odense, Jørgen Lund (V) som på konferencen citerede tidligere kulturminister Julius Bomholt og fremhævede bibliotekerne som et af de vigtigste værktøjer i kommunernes og samfundets integrationsindsatser.

Det er de fordi de er nemt tilgængelige, de findes tæt over landet, de er åbne og fordomsfri, de opfattes af de fleste indvandrere som åndehuller, fristeder hvor endog piger kan komme uden opsyn. Dertil kommer at bibliotekerne har et personale, der gennem deres daglige virke besidder alt det indvandrere efterspørger.

Naser Khader (RV) mener at bibliotekets potentiale er overset – også blandt beslutningstagere. Det er det sted borgerne kommer oftest og ganske frivilligt for at få viden, og de får som regel noget med hjem. Biblioteket kan især få stor betydning for integrationen af piger og kvinder.

Men bibliotekernes tilbud er generelt for tilfældige og tidsbegrænsede, påpeger Naser Kader. Der er behov for systematik og en mere sammenhængende og eksplisit strategi. Bibliotekerne bør nævnes i integrationslovgivningen. Kommunerne må inkludere bibliotekerne i deres tiltag, og bibliotekerne bør konkretisere indsatsen i deres virksomhedsplaner.

Uddannelse af demokratiambassadører

Naser Khader har en vision om at bibliotekerne kan fungere som *gate keepers* for aktivt medborgerskab og som demokratiroleudviklere. Han foreslår initiativer hvor unge 'uddannes' som demokratiambassadører i forhold til deres jævnaldrende. Mange unge har et stort demokratisk underskud. Det er hér der skal sættes.

Det kræver nytænkning og re-definition af bibliotekets rolle. Biblioteket skal gøre sig mere synligt og samtidig udvikle interkulturelle kompetencer. Større arbejdsvælgelser er nødvendige, mener Naser Khader. Vær utraditionel i forhold til at nå folk. Gå i dialog med blandt andet forældre om kontroversielle emner som f.eks. fætter-kusine ægteskaber.

Han opfordrer samtidig bibliotekerne til at ansatte flere med en anden etnisk baggrund end dansk.

Integrationsminister Rikke Hvilshøj åbnede konferencen *Det globale i det lokale - integration og biblioteker*, som Biblioteksstyrelsen og Statsbiblioteket holdt i Eigtveds Pakhus den 23. januar.

Ressourcer skal der til

Jørgen Lund opfordrer kolleger i kommunerne til at tilføre de nødvendige midler til opgaven. "I skal gøre Jer klart, at for at klare at spille en aktiv rolle i integrationsprocessen, så skal der fodres, nurses, gives opmærksomhed, gives nødvendige ressourcer – og husk at der er rigtig god samfundsøkonomi i at give biblioteket ressourcer til integrationstiltag." De kommer igen i sparede dagpenge, kontanthjælp, aktiveringstiltag og i ny arbejdskraft. Prøv at se bort fra "sektoriseringen", formaner Jørgen Lund.

Integrationsordfører i Venstre Irene Simonsen er med på at betragte bibliotekerne som et vigtigt værktøj i integrationen af flygtninge og indvandrere i det danske samfund. Det kræver at bibliotekerne

kerne spiller ud med nye læringsmiljøer. Der er penge nok hvis alle gør det på den rigtige måde – f.eks. som de 10 bedste kommuner, lover Irene Simonsen.

Naser Khader opfordrede bibliotekerne til at gøre sig mere synlige.

Sproget – porten til det åbne samfund

Et projekt om biblioteksformidling på en anden måde

Nørrebro Bibliotek ligger midt i en multietnisk smeltedigel.

Tæt på den stærkt trafikerede Nørrebrogade hvor arabisk og indisk musik drøner ud af nedrullede bilruder, og man på varme sommerdage når dørene til butikkerne står åbne, kan sanse farver og lugte.

På biblioteket kan man, udover mennesker fra hele verden, møde Bamse, Kylling og Ælling som medspillere i projektet, "Sproget - porten til det åbne samfund". Et projekt der handler om biblioteksformidling på en anden måde, om personlige kontakt, fælles kulturelle referencer, børn, familier og sprogstimulering.

En stor del af de børn, der kommer på biblioteket, er to-sprogede. Mange bor i Mjølnerparken hvor mere end 80% af beboerne er af anden etnisk herkomst.

Børnene kommer oftest alene uden forældrene, men da forældrene spiller en central rolle i børns sprogudvikling, er det vigtigt at få skabt en god kontakt til familien. Det er vigtigt med en tidlig indsats. Erfaringer viser at man ikke når langt med breve. Den personlige kontakt er alt afgørende.

Derfor har vi på Nørrebro Bibliotek, i samarbejde med bl.a. sundhedsplejen, beboerbestyrelsen i Mjølnerparken og

Stine Fugl Pedersen med Kylling og vennerne Ælling og Bamse i kufferten som hun har med til besøgene i Mjølnerparken.

Rådmandsgades skole, valgt at supplere det traditionelle biblioteksarbejde med besøg hjemme hos de familier i Mjølnerparken, som har børn i førskolealderen. Det gælder alle familier uanset om man

er født i Irak eller Jylland. Familierne får besøg fire gange, fra fødsel til skolestart. Besøgene er ment som en invitation til en verden af viden og sprog - et "goddag og velkommen" til biblioteket.

Det første besøg er hos de nyfødte børn og deres mødre. Jeg kigger forbi for at sige tillykke og give barnet en lille gave. Gaven er en stofbog tegnet af Dina Gellert.

Jeg husker tydeligt en ganske almindelig halvkold regnvejrsdag hvor jeg var på besøg hos en libanesisk familie med en nyfødt pige. Her kom jeg til en fest. En fest hvor alle veninderne var inviteret til et overdådigt kagebord. Hvor moderen havde stået hele natten og bagt og anrettet og forberedt, og hvor bedstemoderen havde rejst den lange vej fra Libanon for stolt at sidde med det lille nye menneske i sine arme. Jeg blev bænket i den sorte lædersofa – der blev serveret kager, frugt og kaffe, og jeg sad i et virvar af glade, smilende kvinder og en masse ord jeg ikke forstod, og jeg følte mig varm og velkommen. Jeg fik snakket med mange, på dansk, på engelsk og med arme og ben – om børn – om sprog – og meget andet.

Når barnet nærmer sig de 10 måneder, sender jeg via sundhedsplejen et brev til forældrene med en invitation til kaffe og en uformel snak om hvordan det går og om sprogstimulering. Desværre er der meget få der har taget imod tilbuddet. Men dette er ikke et tilbud man kan sige NEJ til. De familier som ikke er mødt op, får næsten altid samme dag besøg af mig. På trods af at jeg jo så kommer på uventet besøg, er jeg blevet mødt med åbne arme og et smil. Jeg fortæller, at jeg er ked at de ikke kom, men jeg udtrykker samtidigt stor forståelse for at det kan være svært at komme ud af døren, når man har mange børn. Gaven, som er bogen *Mine første ord – Hjemme*, giver jeg til forældrene og siger samtidigt: "Kom en dag og besøg os, ring i forvejen og jeg la-

ver kaffe og sætter tid af til at vise jer rundt, eller kom bare, der er altid nogen til at fortælle jer lidt om biblioteket."

Flere af familierne er efterfølgende begyndt at komme på biblioteket. Nogle er blevet lånere og er draget af sted med stakkevis af bøger, og andre har bare hygget sig med et ugeblad.

Som gave til barnets 2-års fødselsdag har biblioteket, i samarbejde med DR-Multimedie, fået lavet en særlig udgave af *Kyllings klæde-ud-bog*. To gange om måneden tager jeg af sted til Mjølnerparken med min kuffert, Kyllings klæde-ud tøj og vennerne, Ælling og Bamse. Mange af børnene kender godt figureerne. Nogle møder dem for første gang. Børnene er selvfølgelig meget generte, men i samme sekund Kylling stikker næbbet ud af kufferten, stopper de op og udbryder "KULLING"! Oftest sidder vi sammen på gulvet og leger. Den lille bog, *Kyllings klæde-ud-bog* bliver flettet ind som en naturlig del af legen. Vi griner meget, siger lyde, synger, og spiller teater. Selvom hverken børn eller forældre forstår alt, oplever jeg at vi har en god leg. Legen har mange lag. Historien, sproget, lydene, den motoriske træning og samværet. Mødre har grinet, så tårerne har trillet ned af kinderne, når Kylling slog koldbøtter, Ælling fik ble på og når Bamse iført badebukser og sydvest sang en regnvejrsvis. Børn har nægtet at give slip på Ællings sut, og de har danset med Kylling og kysset på Bamse. Til familien medbringer jeg udover boggaven en pose bøger som kan lånes på ubestemt tid. Det kan være H. C. Andersens eventyr, *Alfons Åberg* eller en hobbybog. Bøger der kan inspirere til samvær børn og voksne imellem.

Det sidste besøg er i året op til skolestart. Biblioteket har her valgt at forære barnet *Halfdans Rasmussens ABC*. Som ved 2-års besøget medbringes en pose bøger til lån på ubestemt tid. Besøgene er endnu ikke påbegyndt, men starter september 2006. Jeg har mødt mange vidunderlige mennesker – jeg har været på rejse til mange verdner. Jeg har besøgt velordnede lejligheder med lædersofaer, pynt og nips. Jeg har besøgt steder med tæpper på gulvene og madrasser til at sidde på, til at sove på, og hvor voksdugen var spisebordet man samledes om. Jeg har været steder hvor der sov to børn på hver etage i køjesengen og hvor fødderne hang fast for hvert skridt, man tog. Jeg har mødt kvinder der lå og bad på gulvet for derefter at springe ud af sløret, iføre sig cigaret, kavalergang og udslået hår. Jeg har mødt ensomhed og kvinder der har grædt efter en tv-avis med billeder fra Irak, gifte kvinder, skilte kvinder og stærke kvinder. Jeg har mødt kvinder der så ud til at have opgivet alt om børneopdragelse, og hvor sprogstimulering bestod af en forsigtig rysten på hovedet. Jeg har mødt kvinder som ikke forstod et eneste ord af hvad jeg sagde, og så har jeg mødt mange børn i alle aldre. Alle med bankende hjerter, de fleste der gerne vil men ikke ved hvordan og som har brug for en hånd, et velkommen – nogle at tale dansk med.

I hverdagen på biblioteket ser vi mange nye ansigter. Somaliske kvinder der læser *Totte og Lotte* på Somali, eller arabisk talende fædre der læser *Alfons Åberg* på arabisk. Alt hvad vi har af bøger med Bamse og Kylling er konstant lånt ud.

Når jeg på min vej rundt i Mjølnerparken møder børnene der leger i gården, mødes jeg ofte med et "Hej Bibliotek".

Uddannelse af biblioteksambassadører for nydanskere

En biblioteksambassadør for nydanskere er en person, der i sit daglige arbejde med flygtninge og indvandrere, informerer om bibliotekernes tilbud til nydanskere.

Med denne definition som udgangspunkt har bibliotekerne i Sønderborg og Nordborg Kommuner siden efteråret 2004 arbejdet i et fælles projekt støttet af midler fra Udviklingspuljens indsatsområde Biblioteket – en port til det danske samfund.

Gennem målrettet biblioteksorientering er det hensigten at biblioteksambassadørerne skal medvirke til at de lokale bibliotekstilbud automatisk tænkes med i indsatsen over for nydanskere i begge kommuner hvad enten den sker i offentligt eller i privat regi. Den primære målgruppe er personer der i deres daglige virke har med flygtninge og indvandrere at gøre.

Interviews med nøglepersoner for målgruppen har dannet udgangspunkt for udvikling af et standardprogram for biblioteksorienteringen, og for udarbejdelse af en pjece der udleveres til ambassadørerne. Den mundtlige orientering tilpasses i hvert enkelt tilfælde til delmålgrupperne – f.eks. integrationsmedarbejdere, tosproglærere, sundhedsplejersker, daginstitutionspersonale, Dansk Flygtningehjælp. Heri indgår omtale og uddeling af diverse pjecer fra BiblioteksCenter for Integration (det tidligere Indvandrerbiblio-

tek), Sundhedsstyrelsen mv. samt præsentation af eksempler på egnede biblioteksmaterialer.

Der er også udarbejdet overheads og slides til at fokusere og tydeliggøre forskellige oplæg over for forskellige målgrupper. Det er vigtigt at have forskellige virkemidler afhængig af gruppens størrelse og rummet orienteringen foregår i.

Model til efterfølgelse

De to kommuner har ønsket at udvikle en model der kunne bruges i såvel en lille kommune eller et mindre område med få nydanskere som i en stor kommune eller et tæt befolket område med mange nydanskere. Strategien for at nå målet har været at udvikle en uddannelsesmodel og værktøj til markedsføring og synliggørelse af biblioteket som en port til det danske samfund og som et frirum til integration.

Som udgangspunkt for arbejdet med modellen gennemførte bibliotekerne analyser af de af bibliotekernes tilbud der kunne tænkes at fremme integrationen.

”Her tænkes ikke kun på de håndgribelige tilbud, men også på hvad et bibliotek er og ikke er. Arbejdet med denne analyse bevidstgjorde os selv om bibliotekets kvaliteter som integrationsfaktor og skabte overblik og klarhed over tilbudets enkelte facetter”, fremhæver Hanne Bervig og Asta Broesby-Olsen, som sammen har gennemført projektet for henholdsvis Sønderborg og Nordborg Kommuner Biblioteker.

Der blev også lavet en kortlægning af potentielle målgrupper for biblioteksorien-

tering i bibliotekernes virkeområde og foretaget interviews med udvalgte nøglepersoner for at afdække behovet for orientering. Det skabte overblik og tydeliggjorde nødvendigheden af en prioriteret indsats. Interviewene gjorde klart at der var behov for elementær information om biblioteket.

”Med henblik på praktisk gennemførelse af besøg hos målgrupperne undersøgte vi hvordan de var organiseret for at finde frem til allerede eksisterende mødefora. Vi kontaktede dem herefter med tilbud om at deltage i møderne. Det viste sig at være sværere at ’komme på dagsordenen’, end vi havde forudset. Vi blev nødt til at ændre og forlænge vores tidsplan. Der skal beregnes meget tid til at skabe kontakt.”

Selve analysearbejdet har været tidskrævende, men yderst givende ikke kun i forbindelse med selve projektet, men også i overvejelser i forbindelse med andet integrationsarbejde. Projektet var meget afhængigt af goodwill og tid hos målgrupperne.

Markedsføring

I løbet af projektperioden har bibliotekerne præsenteret projektet for Integrationsrådet i Sønderborg, de to bibliotekers personale og på en Integrationskonference i Nordborg. Derudover har de givet målrettet biblioteksorientering i flere forskellige kommunale sammenhænge f.eks. børnehaver, SFO'er, sprogkorps, sprogscole, modersmålsundervisere mv. Dansk Flygtningehjælp har også været besøgt.

Resultatet har været flere forespørgsler og henvendelser på bibliotekerne både fra nydanskere og personer i målgrupperne.

Det er planen at følge op på biblioteksorienteringen med orienteringsbreve, nye foldere samt løbende ny orientering på hjemmesiden, f. eks. i form af nye links. Biblioteksambassadørerne vil også blive inviteret til opfølgende arrangementer på biblioteket.

Hanne Bervig og Asta Broesby-Olsen har fået vigtige og nogle gange også overraskende erfaringer at arbejde videre med: "Det har været rigtig godt at opbygge netværk på tværs af organisationer, institutioner og andre fora som arbejder med integration, og det har givet været til gensidig nytte. Vi ved nu bedre hvem vi skal kontakte, og kendskabet til bibliotekets muligheder er blevet bredt ud hvil-

ket medfører flere kontakter til biblioteket. Projektet har også givet en grundig indføring i hvad der foregår af integrationsarbejde i kommunen på hele området".

"Målgrupperne vidste meget mindre om bibliotekerne end vi havde regnet med. Biblioteksorienteringen blev meget positivt modtaget med mange spørgsmål og diskussioner til gavn for begge parter."

Både Hanne Bervig og Asta Broesby-Olsen oplever at der er uendelig mange områder bibliotekerne kunne tage fat i både selvstændigt og/eller i samarbejde med andre.

Lone Tinor-Centi, leder af Frivilligafdelingen i Dansk Flygtningehjælp, deltog i konferencens afsluttende paneldebat og gav hér sin vurdering af samarbejdet mellem bibliotekerne og de frivillige:

"Bibliotekerne skal samarbejde med de frivillige – og bibliotekerne er rigtig gode til at gribe integrationsbolden. Bibliotekerne er parate."

"Det er vigtigt, at man afklarer rollerne først, så minimeres konflikterne. De frivillige ønsker at bidrage til en samlet indsats, ikke at gå nogen i bedene."

Fra Indvandrerbibliotek til BiblioteksCenter for Integration

*På konferencen **Det globale i det lokale – Integration og biblioteker** afslørede Statsbiblioteket de første elementer i den nye strategi for biblioteksbetjening af etniske minoriteter.*

Første skridt ind i den nye æra er en relancering af Indvandrerbiblioteket som BiblioteksCenter for Integration. Kernen i strategien er at BiblioteksCenter for Integration fremadrettet skal beskæftige sig med de bedste af de eksisterende services samt en række helt nye services udviklet og tilpasset videnssamfundets behov – mere om det senere.

Og lad os allerede indledningsvist slå fast at der her er tale om opgaver der understøtter et meget væsentligt indsatsområde for Danmark – ikke blot for bibliotekssektoren. Det er et område der både har et væsentligt politisk fokus, er præget af entusiastiske medarbejdere, og ikke mindst et område hvor der er mange idéer og meninger om hvordan opgaverne bedst løses.

Ny vision for Statsbiblioteket

Også på det helt overordnede niveau har Statsbiblioteket netop udarbejdet og lanceret en ny vision som lyder:

”Statsbiblioteket vil være en markant aktør i videnssamfundet ved at skabe attraktive rum for forskning, uddannelse og oplevelse – baseret på innovation, dialog og partnerskab”.

Visionen gælder selvsagt også for det nye BiblioteksCenter for Integration der på nationalt niveau vil øge indsatsen med at understøtte bibliotekssektorens muligheder for at bidrage til integration og udvikling af det aktive medborgerskab.

Anskaffelse og udlån af fysiske materialer vil fortsat udgøre et væsentligt element i vores services, men der vil ske en forskydning i brugen af ressourcer fra klassiske biblioteksservices til videntcenteropgaver, og der vil blive tale om en række forbedringer af de klassiske services.

Vi vil tage initiativ til et øget nationalt samarbejde, og det første skridt mod en ny samarbejdsstruktur er taget ved oprettelsen af Etnisk Samarbejdsudvalg. Udvalget vil bl.a. drøfte udlånskoncepter, indkøb, udviklingsprojekter og arbejdsdeling, og det er forventningen at den øgede videndeling, dialog og koordinering vil resultere i at det i den kommende periode, på trods af stagnerende/vigende budgetter, bliver muligt at øge bibliotekssektorens samlede bidrag til integrationsarbejdet.

Fra ekspedition til videntcenter

Forskydningen af fokus på ekspedition til fokus på videntcenteropgaver skal ses som en naturlig videreudvikling af en række af disse aktiviteter. Vi vil fortsat tilbyde materialer på fremmedsprog, men vil fremadrettet bruge en væsentlig del af vores ressourcer i udviklingen af nye tilbud.

Et første konkret eksempel på videreudvikling er at vi fra april kvartal 2006 vil tilbyde udlån af et relativt stort antal de-

poter på fremmedsprog hvor materialerne er helt nye og indeholder et mix af bøger, musik og film til henholdsvis børn og voksne. Et af de tilhørende tiltag er at vi vil markedsføre disse depoter i abonnementslignende form hvilket bl.a. skal øge anvendelsesgraden og reducere det administrative arbejde.

Videntcenterets opgaver

Der er et klart behov for videns- og erfaringsudveksling mellem de fagfolk der i folkebibliotekerne arbejder med betjening af indvandrere og flygtninge – senest har dette behov været dokumenteret i projektet ‘Konsulenter for biblioteksbetjening af etniske minoriteter’. Det er bl.a. dette behov Statsbiblioteket vil imødekomme med de nye videntcenteropgaver.

‘Videntcenter’ er imidlertid også et meget brugt og ofte noget luftigt begreb hvor det umiddelbart kan være svært at se, hvilke helt konkrete aktiviteter der egentligt er tale om. Jeg vil derfor nedenfor kort redegøre for de overvejelser og services, der allerede nu er i spil, men samtidig gøre opmærksom på, at det kun er få uger siden fase 1 blev lanceret. Vi står netop nu midt i en rekrutteringsproces og foran starten til detailbeskrivelse af de nye services samt den efterfølgende markedsføring og formidling.

Nationalt & internationalt indkøbssamarbejde

Vi vil styrke det nationale indkøbssamarbejde og i relevant omfang udvide det til internationalt niveau. Formålet med dette er at rationalisere arbejdsgange og dermed spare ressourcer som kan bruges til

“ Ouafa Rian, feltholder og proceskonsulent, Learning Fields Un-Ltd

Vi må betragte forskellighederne som et fantastisk rum, hvor alt og alle kan mødes på tværs. Det er med til at sikre sammenhængskraften i samfundet. Samtidig skal vi være bevidste om, at der er flere virkeligheder i spil på én gang.

Biblioteksvæsenet skal tænke i 'os' ikke 'you and me', det skal være bedre for 'os'. At skabe et rum på den anden side af rigtigt og forkert, er at skabe et 'os'. Har vi kompetence til at skabe det rum?

Hvad er situationen for biblioteket i dag: Er vi visions-flade, visions-løse, visions-forladte og visions-lette? I arbejdet med strategi og vision er det vigtigt at holde sig for øje, at strategien og visionen skal være stor nok til at rumme alle og lille nok til at fokusere indsatsen.

Formålet med diversiteten er at udvide den mentale båndbredde - det er det bedste redskab til at leve med den kulturelle mangfoldighed.

at optimere tilbuddet til de etniske minoriteter. Vi vil med andre ord gerne kunne levere flere og bedre materialer til færre penge.

Etablering og drift af netværk for professionelle

Vi vil tage initiativ til at skabe og drive netværk for professionelle der arbejder med etniske minoriteter. Netværkets hovedformål er at kompetenceudvikle medlemmerne, skabe en nuanceret og kvalificeret dialog om de seneste anerkendte teorier og best practice indenfor betjening af etniske minoriteter og at skabe relationer på tværs af geografi og fag. Dette vil vi gøre ved at skabe de bedst mulige rammer for erfaringsudveksling mellem medlemmerne ved temadage og seminarer med eksterne oplægsholdere, således at gode praktiske erfaringer og viden kan blive udvekslet.

Projektkoordinering, projektdeltagelse og projektledelse

Vi vil sikre vidensopsamling og videndeling om projekter i biblioteksregi for, om og med etniske minoriteter. Biblioteker der har ønske om at gå ind i projektarbejde med etniske minoriteter skal kunne henvende sig til videncentret for at få rådgivning og sparring omkring projekter, ligesom en samlet registrering af projekter vil skabe både overblik og synlighed.

Intensiveret markedsføring af bibliotekerne indsats

Der bruges mange kræfter på at producere informations- og markedsføringsmaterialer rundt om på de enkelte biblioteker. BiblioteksCenter for Integration vil arbejde for at koordinere indsatsen så ressourcerne samles, og de producerede materialer i relevant omfang kan bruges i hele biblioteksvæsenet.

Udvikling af uddannelses- og formidlingsaktiviteter

For at sikre at det danske biblioteksvæsen er med i front af udviklingen af biblioteksbetjening af etniske minoriteter, vil BiblioteksCenter for Integration holde sig á jour med den internationale udvikling på området, skabe internationale samarbejdsrelationer og modeludvikle på området – og i samarbejde med andre aktører på området tilbyde efteruddannelse.

Generel rådgivnings- og informationservice

Formålet med BiblioteksCenter for Integration er blandt andet at stille viden og information til rådighed. Baseret på det daglige arbejde i centeret og medarbejdernes kompetencer vil BiblioteksCenter for Integration rådgive om kulturelle og sproglige forhold. Statsbibliotekets netjenester lægges om til et mere brugervenligt CMS-system hvilket f.eks. bety-

der at FINFO sammenlægges med kvinde.finfo.dk. Nettjenesterne vil få et mere et tidssvarende layout og nye, brugervenlige funktioner – også på inddateringssiden hvilket vil komme bibliotekerne i FINFO-netværket til gode.

Ej heller Rom blev bygget på en dag ...

At gå fra at være et 'lukket' bibliotek med fokus på ekspedition, katalogisering og udlånsprocesser og til at være videncentret er selvfølgelig ikke noget man bare gør fra den ene dag til den anden. Men vi synes allerede vi er godt på vej, og vi håber på opbakning fra bibliotekernes side under processen.

Vi vil gerne i dialog med bibliotekerne om deres behov og ønsker til hvordan videncentret skal arbejde, og opfordrer til at I henvender jer til os med alt hvad I måtte have af ønsker og tanker i forbindelse med etableringen af det nye center.

Referater af oplæggene samt plenumdebatten fra konferencen *Det globale i det lokale – Integration og biblioteker* ligger på www.bs.dk.

BORDEFOOTBOLD:

- 1. BARCELONA (DAMI HADYAN)
 - 2. JUVENTUS (HUSSEIN, SIHAD)
 - 3. MILAN (KASHID, MAHMOU)
 - 4. BRUNSWICK (THOMAS, WULFAM)
 - 5. ARSENAL (FLORIM, ARDOAN)
- 1-2 10-2
3-11 10-7
5-8

5 HAFIS

Jens Thorhaug

Biblioteksstyrelsens strategi for biblioteksudvikling i Danmark

Biblioteksstyrelsen præsenterede sit oplæg til strategi for biblioteksudviklingen i Danmark i de kommende år på styrelsens årlige møde for landets biblioteksledere i november måned, som refereret i sidste nummer af *Nyt fra Biblioteksstyrelsen*. Diskussionen fortsætter med gode bidrag.

Strategien er baseret på en analyse af bibliotekernes situation og benyttelse, og den er båret af en vision om at bibliotekerne kan

- bidrage til at give dansk forskning og undervisning verdensklasse
- understøtte læring og innovation på alle niveauer
- styrke samfundets sammenhængskraft.

Strategien bygger videre på den opfattelse at bibliotekernes mission ikke kun kan relateres til at give adgang til information, men også at hjælpe med at udnytte informationen til egentlig vidensdannelse. Strategiens mål er at placere bibliotekerne som centrale aktører i videnssamfundet ved at integrere adgangen til værdiskabende information i den enkelte brugers dagligdag og understøtte tilegnelsen af viden.

Midlerne er især at

- etablere nationale drifts- og produktionsløsninger hvor konkurrence og udviklingskrav tilsiger det
- sikre organisering af digitale tjenester der gør en forskel
- generelt etablere lettere adgang til forskning, tekst, musik, film
- skabe inspirerende kultur- og kundskabsrum
- udvikle medarbejdernes kompetencer og skabe nye ydelser.

Strategien fik en god modtagelse på biblioteksledermødet, men der blev også peget på nogle sammenhænge med bl.a. ophavsret, det nye netarkiv og digitalisering som burde fremtræde eksplicit. Efter dette input publicerede vi oplægget på vores hjemmeside og inviterede til to åbne møder om strategien – i Vejle den 31.1. og i Gentofte den 8.2.

Også på disse møder er der taget godt imod strategien. Diskussionen går ikke så meget på det der er med, men mere på det, der ikke er så fyldigt omtalt.

Nogle centrale diskussioner vedrører for det første den åbne arkitektur for infrastrukturen hvor det påpeges at udfordringen for bibliotekernes ydelser er at de kan spille sammen med andre ressourcer i en universitets- eller kommunesammenhæng. En anden diskussion vedrører uddannelsesbibliotekerne hvor der efterlyses mere eksplicitte mål og gymnasiebibliotekerne ønskes også inddraget. En tredje diskussion vedrører om der er en skæv vægtning i strategien således at kulturformidlingsområdet fylder for lidt. Biblioteksstyrelsen er som regel enig i de synspunkter der fremføres, men har som tilbagevendende forklaring at en række af de efterlyste emner ligger uden for Biblioteksstyrelsens kompetenceområde. Vi er helt enige i overvejelserne om den åbne arkitektur for infrastrukturen. Gymnasiebiblioteker bliver et strategirelevant område, når Undervisningsministeriet beder om at de kommer med i DEFF. Uddannelsesbibliotekerne er med – og vi er enige i at der bør opstilles mere eksplicitte mål. Den konkrete udformning af folkebibliotekernes kulturformidling er jo et kommunalt ansvar men Styrelsen kan formulere indsatsområder i Udviklingspuljen der kan fremme en ønsket udvikling.

Strategien er også til diskussion på Bibliotekslederforeningens årsmøde i marts og på Danmarks Forskningsbiblioteksforenings vinterinternat i samme måned. Derefter vil vi publicere en revideret version.

Licensing and Copyright Law

Biblioteksstyrelsen havde den 6. og 7. februar 2006, i forbindelse med det Nordiske licensmøde, fornøjelsen af at afholde et to-dages kursus med overskriften *Licensing and Copyright Law*.

Biblioteksstyrelsen havde inviteret den engelske advokat og ekspert i licenser, Emanuella Giavarra, til at undervise. De 22 deltagere kom fra Norge, Sverige, Finland og Danmark, og der er ingen tvivl om at alle tog inspirerede hjem med værktøjer til hvordan man får lavet en god licenskontrakt.

De forskellige lande præsenterede deres egen organisation og dens struktur, samt den måde de køber licenser på. Herefter blev der givet en hurtig introduktion til ophavsretten. Dernæst blev aftaleretten og dens betydning for licenser gennemgået idet selve indholdet i licenserne er ophavsretligt beskyttet mens licenserne er reguleret af aftaleretten.

Givarra fortalte videre om det engelske JISC (DEFFs søsterorganisation) der har udarbejdet en modellicens. Dvs. at man forsøger at give samtlige kontrakter nøjagtig samme vilkår så kontrakterne er enslydende. Det lykkes som regel ikke fuldstændig, men udgangspunktet er en modelkontrakt, og herfra forhandles så

de punkter som forlaget ikke vil anerkende. Idéen er at man slipper for at skulle igennem mange og lange forhandlinger med forlagene så det i princippet kun er pris og produkt der forhandles. JISC har dog den fordel i forhold til de nordiske lande at størrelsen af deres indkøb og den sum der bruges på at købe licenser, er af en sådan størrelse at de står væsentlig stærkere i en forhandlingsposition, og dermed kan tillade sig at stille forlagene overfor et ultimatum som en modelkontrakt jo er.

Det er vigtigt at huske at det udelukkende er kontraktens ordlyd der regulerer forholdet mellem forlag og licenstagere, og ikke lovgivningen i det pågældende land. Det er derfor nødvendigt at der er taget stilling til så meget som muligt i kontrakten, samtidig med mantraet *keep it simple* bør ligge i baghovedet. Der er ingen grund til at gøre det mere indviklet end det er i forvejen. Samtidig bør man aldrig tage det for givet at hvis noget ikke er nævnt i kontrakten, så gælder det der plejer at gælde – for det gør det ikke. Det der ikke står i kontrakten, er ikke reguleret.

Det burde i teorien ikke være noget problem i at få sine krav igennem overfor et forlag. Men der er i biblioteksverdenen tradition for at man er imødekommende og eftergivende når der skal forhandles kontrakter, og det benytter forlagene sig af. De presser bibliotekerne fordi disse ofte i en kontrakts forhandlingssituation er under tidspres, og forhandlingerne kan strække sig langt ind i året. Biblioteket burde ideelt set sende en model med pris

og dato for hvornår kontrakten skal træde i kraft, og accepterer udgiverne ikke dette, har man ikke nogen aftale. Men et er teori noget andet praksis.

Følgende er vigtige punkter, der bør tages stilling til i licenskontrakterne:

Ansvarsfraskrivelse

Hvem er i sidste ende ansvarlig hvis der forekommer et misbrug af licenserne? Det kunne hurtigt konstateres at sådan som de nordiske lande har tilrettelagt deres licensarbejde og sådan som det foregår nu, så er det (i Danmarks tilfælde) Biblioteksstyrelsen der står med det fulde ansvar overfor forlaget hvis en slutbruger misbruger licenserne og foretager sig noget ulovligt. Det bør laves om således at det er slutbrugeren selv der er den ansvarlige. Det kræver ud over at dette punkt ændres i kontrakterne næste gang de skal forhandles at de pågældende biblioteker laver ændringer i deres reglement således at det tydeligt fremgår at biblioteket ikke er ansvarligt for slutbrugers brug af licenser, men at det er slutbrugeren der selv er ansvarlig overfor forlaget. Biblioteket bør kun være ansvarlig for misbruget såfremt det er vidende om at det foregår.

En anden form for ansvarsfraskrivelse vedrører retten til at formidle materialet. Det er nemlig ikke altid tilfældet at forlagene har rettighederne til det pågældende materiale som de sælger. Det kan i værste fald betyde at rettighedshaver kan sagsøge licenstagere for uretmæssig brug af materialet. Man bør derfor i kontrakterne fraskrive ansvaret herfor som

licenstaget således at det udelukkende er forlaget der er ansvarlig overfor rettighedshaver.

Erstatninger

Som regel sætter forlagene i kontrakterne loft over et eventuelt erstatningsbeløb således at det højeste beløb forlaget kan komme til at betale, svarer til det beløb licenstaget har betalt for licensen. Det skal man som licenstaget ikke acceptere, specielt når der er tale om kontrakter med meget små beløb. Det kan være vanskeligt at bevise at man har lidt et tab, der er større end det beløb man har betalt for licensen. Men licenstaget bør ikke på vegne af et bibliotek på forhånd sige ja til en maksimum erstatning da det udelukkende er et spørgsmål domstolene kan tage stilling til.

Terms and conditions

Terms and conditions er betingelserne for kontrakten og er ofte vedlagt som et bilag til selve kontrakten. Nogle forlag ændrer disse betingelser i kontraktperioden og henviser i kontrakten til at det er de terms and conditions der til enhver tid ligger på det pågældende forlags hjemmeside der er gældende. Dette bør man aldrig acceptere da det så er op til licenshaver løbende at holde sig orienteret om hvilke betingelser, der nu er gældende. Så ikke alene skal det tilføjes i kontrakten at det er de i kontrakten vedlagte betingelser der er gældende, de skal også dateres. Det absolut ideelle er hvis man kan få dem ind i selve kontrakten et eller andet sted over underskrifterne. Det gælder i det hele taget alle bilag da det bevismæssigt er vanskeligt at påvise, at det

altså er det ene hold betingelser frem for et andet der gælder. Så husk som minimum at de dateres inden forlaget skriver under.

Deltagerne fik på kurset mulighed for at gennemgå to licenskontrakter i alle detaljer. Og de blev bekræftet i at det er de samme punkter der skaber vanskeligheder, for de forskellige lande under kontraktforhandlingerne. Men samtidig viste det sig også, at deltagerne virkelig havde fået noget ud af kurset og havde fået blod på tanden til at gå i gang med nye kontrakter, når de kom hjem.

Afslutningsvis så husk at det er vigtigt at sidde i førersædet, når forhandlingerne kører. Lav en modelkontrakt hvis det er muligt. Sæt selv kravene, og lad være med at lade forlagene køre med jer – husk at de også er afhængige af jer!

Nyt nordisk forskningsbiblioteksprogram

Jens Thorhauge

Nordisk Ministerråds nye forvaltningsorgan for forskningsanliggender, Nordforsk, har meddelt at de har bevilget 10 mio. DKK til et nyt tværnordisk forskningsbiblioteksprogram, Nordbib. Programmet skal løbe over fire år.

Baggrunden for oprettelsen af dette program går tilbage til nedlæggelsen af Nordinfo der var en selvstændig institution under Nordisk Ministerråd med opgaver på forskningsbiblioteksområdet. I januar 2004 blev den tidligere bestyrelse for Nordinfo udpeget som arbejdsgruppe der skulle udarbejde et forslag til et program for området. Arbejdsgruppen afleverede sit forslag i sommeren 2004. Forslaget indebar at 'Noron', et netværkssamarbejde mellem nordiske biblioteksstyrelses- og nationalbibliotekschefer, skulle fungere som styregruppe for programmet.

Nordisk Ministerråd greb denne idé hvorefter Noron bad undertegnede om at stå for forhandlingerne der har stået på først med Nordisk Ministerråd og siden med Nordforsk. Forhandlingerne er nu resulteret i et program om primært e-publicering af forskningsresultater, og det forventes at der etableres et tæt samarbejde med eksisterende aktiviteter. Biblioteksstyrelsen vil hurtigst muligt oprette en hjemmeside om programmet.

Børnekultur i hele landet

Fra det lokale til det nationale

Børnekulturens Netværk har netop udsendt sin nye handlingsplan for 2006 – 2007 under overskriften *Børnekultur i hele landet*. Samtidig er Netværket er blevet udvidet med Familienministeriet og Undervisningsministeriet, og der er dermed skabt muligheder for en mere bred indsats over for børnekulturen i alle kommuner på det nye Danmarkskort.

Et længe næret ønske er blevet opfyldt! I oktober 2005 fik Børnekulturens Netværk to nye, væsentlige parter: Familienministeriet og Undervisningsministeriet, og dermed også en enestående chance for at styrke den kulturelle udvikling inden for alle sider af børns liv. Foruden Familienministeriet og Undervisningsministeriet består Netværket af Biblioteksstyrelsen, Det Danske Filminstitut, Kulturarvsstyrelsen og Kunststyrelsen.

Udvidelsen kunne ikke ske på et bedre tidspunkt, for vi står netop over for en stor udfordring når den nye kommunalreform skal gennemføres i sin endelige form i 2007. Det giver muligheder for at bidrage til børns kulturelle liv og til at påvirke udviklingen både regionalt og lokalt. Og her kan Børnekulturens Netværk spille en rolle ved at stille sig til rådighed

som inspirator og sparringspartner for kommunerne i deres arbejde med at redefinere den lokale børnekulturelle landskab.

Resultaterne skal gerne sætte sig spor alle steder i landet til glæde for alle børn med bidrag fra alle kulturinstitutioner og med inddragelse af alle kunstarter. En vision som Netværket har ført videre fra den første handlingsplan fordi den fortsat er gyldig og kan tjene som pejlemærke for arbejdet i endnu en arbejdsperiode.

Børnekulturen og det nye Danmark

Kunsten og kulturen skal have lige vilkår i alle dele af landet, og tilbuddene skal fordeles ligeligt. Derfor har Netværket også valgt tre hovedtemaer for den nye handlingsplan:

- Kultur i dagtilbudet – med fokus på kunst og kultur i daginstitutionerne
- Kultur i skolen – fokus på kunst og kultur i folkeskolen
- Kultur i familien – med fokus på kultur- og fritidsinstitutionernes tilbud til familierne.

Tre temaer som både gamle og nye netværksparter gerne skal kunne se sig selv i, så vi i fællesskab kan give vores bidrag til udviklingen i de kommende år både med hensyn til kvantitet og ikke mindst med hensyn til kvalitet.

Netværket har i samarbejde med Børne- og kulturchefforeningen planlagt en kommunekonference om børnekultur. Konferencen afholdes den 29. maj 2006 i Filmbyen i Århus og er tænkt som et startskud til det kommende samarbejde

mellem Netværket og kommunerne. Konferencen følges op af en idépublikation og fem dialogkonferencer rundt om i landet i sidste halvdel af 2006.

Dialog og samarbejde

Et grundelement i Børnekulturens Netværk er tværfagligt samarbejde med udgangspunkt i en løbende dialog med alle relevante samarbejdspartnere. Derfor vil Netværket udbygge og udvikle dette samarbejde gennem:

- Øget videndeling mellem stat, kommuner og institutioner
- Mere inspiration mellem aktører på alle niveauer
- Flere kommunale netværk i takt med kommunalreformens ikrafttræden
- Større sammenhæng i kulturtilbudene.

Hvad er der sket i 2005?

Den nye handlingsplan udgives som en fælles publikation med Netværkets statusrapport fra 2005. På den måde er det muligt at danne sig et samlet overblik over status for arbejdet og fremtidsplaner.

Statusrapporten beskriver arbejdet med de fem indsatsområder som var akserne i Handlingsplan 2004 -2005: Mødet med den professionelle kunstner, Formidling til små børn, Kvalificering af formidlere, Børnekultur på nettet og International børnekulturudveksling.

Rapporten beskriver hvad der er opnået indenfor disse områder, og hvad der er på trapperne i det kommende forår som afsluttende aktiviteter for det enkelte indsatsområde.

Her kan bl.a. nævnes:

- Informationspjecer om samarbejdet med professionelle kunstnere beregnet til henholdsvis dagtilbud, skoler og fritidsområdet
- Forskningsrapport fra forsøgsordningen: Fortælling til de 3-6 årige
- Antologi om formidling til små børn
- Dialogseminar for Kulturministeriets uddannelsesinstitutioner om kvalificering af formidlere
- Den Fortællende Søgemaskine som en prototype
- Oversigt over aktiviteter og aktører i det internationale børnekultursamarbejde
- En børnekulturstatistik med tal om børnekulturen og børns kulturvaner.

Statusrapporten indeholder endvidere en oversigt over aktiviteterne hos Netværkets parter, både de gamle og de to nye ministerier.

Læs mere på Netværkets hjemmeside: www.boernekultur.dk

Foto fra *Når børn møder kultur – en antologi om formidling i børnehøjde* - se under publikationer.

Romanlæseklubben: Sæsonen 2005 nærmer sig sin afslutning

Vil flere biblioteker læse med? Biblioteksstyrelsen udsendte efter nytår en opfordring til folkebibliotekerne om at deltage i læsningen af de sidste tre ud af de i alt syv romaner. Et enkelt bibliotek har vist interesse for at læse med i den sidste del af forløbet, et andet bibliotek ønsker at være med i næste sæson. Det kunne tyde på, at de biblioteker der gerne vil være med i Romanlæseklubben er de 55, der har været aktivt læsende siden september.

Nu nærmer romanlæseklubben sig afslutningen på sæsonen 2005. Som tidligere år vil en jury – i Alfabetets regi – kåre den endelige vinder af P2 Romanprisen. I år vil den otte medlemmer store jury blive udpeget blandt deltagerne i de romanlæseklubber der har medvirket i optagelse til radioen. Jurymedlemmerne vil blive kontaktet af Alfabet redaktionen umiddelbart efter den sidste optagelse i april – så vil der være nogle uger til at læse op, hvis det skulle være nødvendigt.

De nominerede forfattere til P2 Romanprisen er:

Helle Helle med *Rødby-Puttgarden*
Radiooptagelse i oktober på Nykøbing Falster Centralbibliotek

Henning Mortensen med *Næb og kløer*
Radiooptagelse i november på Vejle Bibliotek

Astrid Saalbach med *Fingeren i flammen*
Radiooptagelse i december på Frederiksberg Bibliotek, Godthåbsvej filial

Morten Ramsland med *Hundehoved*
Radiooptagelse i januar på Middelfart Bibliotek

Inge Eriksen med *En kvinde med hat*
Radiooptagelse i februar på Det nordjyske Landsbibliotek

Claus Bech-Nielsen med *Selvmordsaktionen*
Radiooptagelse i marts på Herning Centralbibliotek

Hanne-Vibeke Holst med *Kongemordet*
Radiooptagelse i april – ikke fastlagt

Juryen voterer i Odense

En weekend i maj er afsat til juryens intensive debat og diskussion. Musikbiblioteket på Brandts Klædefabrik er valgt til at danne ramme om optagelsen af den endelige votering den 20.-21. maj. Den store båndoptager vil således køre lørdag fra ca. 11 til 17 og søndag fra 10 til 15. Det hele bliver efterfølgende klippet ned, så lørdagens diskussioner kommer til at fylde to timer i den følgende Lørdags Alfabet (27. maj) og søndagen en time i Søndags Alfabet (28. maj).

Kåring i DR-Byen

Og mandagen efter – altså mandag d. 29. maj – overrækkes prisen så i DR-Byen. Alle jurymedlemmer inviteres til den festlige begivenhed ligesom alle nominerede forfattere.

Fortsætter Romanlæseklubben næste sæson?

Både Danmarks Radio P2 og Biblioteksstyrelsen vil meget gerne fortsætte det succesfulde samarbejde med Romanlæseklubben igen til efteråret. Et evalueringsmøde i marts mellem DR og Biblioteksstyrelsen vil samle op på de erfaringer vi har høstet i partnerskabets første sæson, og som tidligere omtalt vil Biblioteksstyrelsen evaluere hele forløbet med de 55 deltagende biblioteker i en spørgeskemaundersøgelse så vi med bibliotekernes og de lokale læseklubbers respons kan tilrettelægge en god sæson 2006.

Temadag med fokus på læsekredse

Direkte inspireret af samarbejdet mellem Danmarks Radio P2, Litteratursiden.dk og Biblioteksstyrelsen om Romanlæseklubben afholder de tre partnere en temadag med fokus på læsekredse. Temadagen holdes på Danmarks Biblioteksskole torsdag 20. april. **Tilmelding og program kan ses på www.db.dk.**

Stor succes for Morten Ramsland

Morten Ramsland har med sin succesroman *Hundehoved* netop suverænt vundet Læsernes Bogpris, der er indstiftet af Berlingske Tidende og Danmarks Biblioteksforening.

Prisen på 50.000 kr. blev overrakt til forfatteren på Danmarks Biblioteksforenings årsmøde i Kolding 2. marts.

"Jeg er enormt glad og taknemmelig over at have fået prisen, især fordi det er læserne, der har stemt. Jeg har jo ikke tænkt så meget på læserne, da jeg skrev bogen, og læsere er jo heller ikke noget, jeg rigtig har haft før *Hundehoved*", kommenterede Morten Ramsland med et grin.

I Romanlæseklubbens sammenhæng er det i øvrigt værd at bemærke, at Helle Helles *Rødby-Puttgarden* blev af læserne stemt ind på 2. pladsen. (Kilde: *Berlingske Tidende* 1. marts 2006)

Morten Ramsland modtog i januar boghandlernes pris, De Gyldne Laurbær, også for *Hundehoved*. Romanen er foreløbigt udkommet i 10 oplag og i bogklub i et samlet oplag på næsten 110.000 eksemplarer. *Hundehoved* er indtil nu solgt til udgivelse i 12 lande.

Også succes for andre af forfatterne i Romanlæseklubben

Kritikerprisen 2005 er tildelt Helle Helle for *Rødby-Puttgarden*. Det er Litteraturkritikens Lav der uddeler prisen, der er på 30.000 kr.

Claus Bech-Nielsen var blandt de indstillede kandidater til Nordisk Råds Litteraturpris for prosabogen *Selvmondsaktionen*, en beretning om forsøget på at indføre demokratiet i Irak i året 2004.

Sidst men ikke mindst skal nævnes *Kongemordet* af Hanne-Vibeke Holst. Romanen topper i bogstaveligste forstand bestsellerlisten og har slået de fleste rekorder med flere end 50.000 eksemplarer.

Lone Hansen

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Lone Hansen og René Olesen

Fagligt rådgivende udvalg nedlægges

Nye kommissorier

Biblioteksstyrelsen har på baggrund af drøftelse med PRU i september 2005 og i forlængelse af samtaler med KL og Danmarks Biblioteksforening besluttet at nedlægge Biblioteksstyrelsens politiske rådgivende udvalg for overbygningsfunktionerne og bibliotekspuljerne, PRU, med udgangen af 2005.

Biblioteksstyrelsen vil i stedet blive rådgivet af KL og Danmarks Biblioteksforening ved løbende kontakt på embedsmandsniveau kombineret med nødvendige, dog mindst ét årligt møde med KLs Børne- og Kulturudvalg, Danmarks Biblioteksforening og Biblioteksstyrelsen.

Biblioteksstyrelsens fagligt rådgivende udvalg for Overbygningspuljen, BRO, og Biblioteksstyrelsens fagligt rådgivende udvalg for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, RUF, fortsætter deres virke. Kommissorier og sammensætning for de to udvalg bliver i skrivende stund overvejet og justeret, og kommissorierne vil så snart de er på plads, blive præsenteret på Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Herefter vil de organisationer/institutioner der skal udpege medlemmer, blive kontaktet. Biblioteksstyrelsen orienterer om den nye sammensætning af de to udvalg på hjemmesiden.

Til ansøgningsterminen 1. november 2006 indkom der i alt 96 ansøgninger. Efter intern behandling i Biblioteksstyrelsen er indstillinger drøftet på møde den 6. januar 2006 i Biblioteksstyrelsens fagligt rådgivende udvalg for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, RUF, og Biblioteksstyrelsen har truffet beslutning om fordeling af tilskud til ansøgere.

Referat fra RUFs møde med tilhørende bilag kan ses på Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Samtlige ansøgere har fået tilsendt afgørelse på ansøgningen senest 17. januar 2005.

Der er givet tilsagn for 2006 og 2007 på i alt kr. 15.805.690 fordelt på 2006 og 2007 som følger:

2006: kr. 13.562.669
2007: kr. 2.243.021.

En samlet oversigt over ansøgningerne fordelt på indsatsområde kan ses i tabellen.

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Ansøgningstermin 1. november 2005.

Tabellen viser fordelingen af ansøgte beløb samt bevilling fordelt på frie forsøg og indsatsområder.

Antal	Indsatsområde
12	De nye kommuner
3	Det globale i det lokale
3	Etablering af adgang til digitalt indhold
7	Etablering af beslutningsgrundlag for strategiske indsatser
18	Frie forsøg
16	Skolebiblioteksformål
11	Større sammenhæng i børns liv
11	Udvikling af bibliotekets rolle som læringssted
15	Udvikling af det fysiske bibliotek og nye formidlingsformer
96	I alt

Budget	Ansøgt	Egen-finansiering	Anden-finansiering	Bevilget 2006	Bevilget 2007	Bevilget 2006/2007
5.314.680	2.862.500	2.552.180	10.000	1.608.700	0	1.608.700
1.475.960	682.350	783.610	30.000	497.350	0	497.350
2.322.000	1.411.500	910.500	0	632.800	394.800	1.027.600
2.456.800	1.571.500	885.300	0	562.048	0	562.048
13.709.045	7.112.566	5.048.349	1.748.130	2.502.609	553.889	3.056.498
7.106.200	3.273.070	2.353.930	1.031.600	895.150	0	895.150
5.699.040	2.921.000	2.411.300	390.040	1.678.000	414.660	2.092.660
13.281.540	8.256.304	4.964.236	121.000	2.133.692	879.672	3.013.364
12.404.794	7.965.142	4.416.532	35.000	3.052.320	0	3.052.320
63.770.059	36.055.932	24.325.937	3.365.770	13.562.669	2.243.021	15.805.690

Det store nummercirkus

Efter at Biblioteksstyrelsen er blevet "National ISIL Registration Agency" er det danske system for biblioteksidentifikation i gang med at blive strømliniet til at være entydigt og sammenhængende og i overensstemmelse med international standard: ISO 15511 Information and documentation - International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations (ISIL).

Som det første ophørte dobbeltidentificeringen af forskningsbiblioteker både med et biblioteksnummer og en bibliotekskode. Der er således ikke tildelt nye bibliotekskoder siden 2004, og i slutningen af 2005 er koderne også forsvundet fra DanBib.

Strukturreformen og folkebibliotekerne

Folkebiblioteker har et biblioteksnummer som knytter sig til kommunenummeret for den kommune som driver det pågældende folkebibliotek. I tilfælde hvor biblioteket drives af en anden kommune (biblioteksforbund eller fuldstændig betjeningsoverenskomst), gælder det for alle betjeningssteder.

I sommeren 2005 udsendte Indenrigsministeriet et høringsoplæg med udkast til nye kommunenumre. Ifølge dette var omfanget af registerændringer fra statslig side forsøgt minimeret ved at sammenlagte kommuner skulle have tildelt et kommunenummer svarende til den af de sammenbragte kommuner som havde flest indbyggere. Imidlertid ønskede en lang række kommuner ikke dette hvorfor den endelige liste over nye kommunenumre efter 1. januar 2007 indeholder helt nye numre for 46 af de nye kommuner. Det indebærer at de tekniske konverteringer i de kommunale systemer bliver meget omfattende. Det gælder også for folkebibliotekerne hvor alle sammenlagte kommuner kommer til at skulle lave en ny fuld indberetning af lokaliseringsranger til DanBib og foretage gennemretning af lokale systemer f.eks. fjernlånssystemer, lånerregistre m.v. Disse ændrin-

ger skal i hvert tilfælde koordineres med rettelser i det centrale DanBib-system (DanBib's lokaliseringsregistre og de bibliografiske poster, VIP-basen m.v.).

Udfasning af 5-numre

Med funktionen som "Registration Agency" er det nu alene Biblioteksstyrelsen som tildeler biblioteksnumre. Tidligere har Dansk BiblioteksCenter (DBC) tildelt numre til biblioteker udenfor stat og kommune. Disse biblioteker har fået numre begyndende med 5. DBC anvender biblioteksnummer som kundenummer og DBC kundenumre er både tildelt biblioteker og andre kunder. DBC er ophørt med at tildele biblioteker numre og Biblioteksstyrelsen og DBC er i gang med oprydningen. Foreløbig har biblioteker med aktiv bestand i DanBib og med abonnement på kørselsordningen fået konverteret deres bruger-ID til et biblioteksnummer begyndende med 8.

Samtidig med udgivelsen af dette nummer af *Nyt fra Biblioteksstyrelsen* er alle biblioteker, der er registreret i Biblioteksstyrelsens register over biblioteker med et 5-nummer, ved at få ombyttet dette med et 8-nummer. Når denne proces er afsluttet, vil andre DanBib-abonnenter som anvender bestil-funktionen og som har en DanBib-brugerkode begyndende med 5, få tilbudt en registrering som bibliotek – altså et biblioteksnummer begyndende med 8. Efter en passende periode vil der derefter blive lukket for brug af bestil-funktionen i DanBib for abonnenter med DanBib-brugerkode begyndende med 5.

Folkebibliotekers gebyrer for overskridelse af lånetiden

Dagspressen har i de seneste måneder gentagne gange fokuseret på folkebibliotekernes gebyrer for overskridelse af lånetiden, herunder især det forhold at indtægterne for gebyrerne udgør en ikke ubetydelig andel af finansieringsgrundlaget for biblioteksdriften. Det er især faldet for brystet at dette forhold kan være en grund til at bibliotekerne ikke udsender en melding til lånerne om at lånetiden er ved at udløbe.

Den offentlige omtale har foranlediget folketingsmedlem Jytte Andersen (S) til at bede kulturministeren kommentere praksis.

Kulturministerens svar bringes hér:

"Bibliotekernes gebyrer for overskridelse af lånetiden er som udgangspunkt begrundet i et behov for at få bibliotekernes udlånte materialer tilbage rettidigt, så de kan være til rådighed for andre lånere.

Bibliotekernes adgang til at opkræve gebyrer for overskridelse af lånetiden er

fastsat i *Lov om biblioteksvirksomhed* (lov nr. 340 af 17. maj 2000 senest ændret ved lov nr. 563 af 24. juni 2005). I forbindelse med vedtagelsen af den gældende lov i 2000 indgik det i forudsætningerne for finansieringen af loven, der indebar en udvidelse af bibliotekernes materialeforpligtelser, at bibliotekerne skulle have mulighed for at øge indtægterne. Som en af mulighederne blev det maksimale gebyr der kan opkræves af brugerne for overskridelse af lånetiden, forhøjet.

Jeg vil i den forbindelse gøre opmærksom på at det er op til den enkelte kommune at beslutte, om kommunen vil give den service over for lånerne at give et varsel nogle dage før lånetiden udløber.

Men det må ikke udvikle sig til en økonomisk malkemaskine. Jeg vil derfor bede Biblioteksstyrelsen gøre kommunerne opmærksom på at det er god service over for borgerne at bibliotekerne informerer om gebyrreglerne klart og tydeligt."

Det er hermed sket.

Jens Thorhauge

Bibliotek.dk

Udviklingsplan 2006 for bibliotek.dk bygger på Strategi for bibliotek.dk af 9. september 2004 og er udarbejdet på baggrund en offentlig høring. Den er opdelt efter områderne:

Indsatsområde A: Forbedret søgning og bestilling

Indsatsområde B: Brugerfaciliteter

Indsatsområde C: Effektivisering af samspil

Område D: Brugerundersøgelser

Område E: Nye projekter i løbet af 2006

Der er fastlagt 54 konkrete projekter fra små konkrete forbedringer til f.eks. et stort projekt om bestilling på værkniveau.

Se udviklingsplanen på www.bs.dk/bibliotekdk under Udvikling.

Leif Andresen

Biblioteksstyrelsen flytter

Biblioteksstyrelsen får fra efteråret 2006 til huse på 5. etage i Deloittehuset på H. C. Andersens Boulevard.

På Kulturministeriets ønske om fælles adresse flytter de tre styrelser Kunststyrelsen, Kulturarvstyrelsen og Biblioteksstyrelsen sammen med Kulturministeriets Administrationscenter i én bygning. Adressen bliver fra efteråret 2006 H. C. Andersens Boulevard 2, København V. Placeringen kan næsten ikke blive mere central – Rådhuspladsen ligger kun få meter væk.

Bygningen på godt og vel 16.000 m² fordelt på fem etager og kældre er tegnet af arkitekt Albert Oppenheim og opført i årene 1918-1920 til at huse Revisions- og forvaltningsinstituttet A/S. Den statelige bygning har gennem årene haft en varieret skare af lejere, men har primært huset revisorer. Bygningen ejes af Deloitte Fon-

den og benævnes i dag Deloittehuset. Biblioteksstyrelsen får til huse på 5. etage med en flot udsigt over det centrale København.

I de kommende måneder forestår et større ombygnings- og renoveringsarbejde dels af de store fællesarealer i stuen med de fælles funktioner, og dels af de enkelte styrelses etager med de ønsker, der hér er definerede.

De fire institutioner har nedsat en projektstyringsgruppe for indflytningen. Også forskellige brugergrupper er nedsat, og de vil snart blive involveret i konkrete opgaver relateret til indflytningen. Biblioteksstyrelsen ser med forventning frem til bofællesskabet med de andre styrelser.

Sine Storr

Rapporter modtaget i perioden 15. november 2005 til 31. januar 2006

Udviklingspuljen

Kom og vær med - Kaalay oo ka qaybagl kooxda

Tilskudsmodtager: Rødovre Kommunebiblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.03.2004: kr. 48.000

To om sproget

Tilskudsmodtager: Juelsminde Kommunes Biblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.03.2004: kr. 75.000

Formidling af lydbøger til langturschauffører

Tilskudsmodtager: Bov Bibliotek

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003: kr. 79.000

Mænds lystlæsning. Hva' med noget skønlitteratur?

Tilskudsmodtager: Værløse Bibliotekerne

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 65.000

H. C. Andersens kuffert - luk op for en eventyrlig fortælling

Tilskudsmodtager: Kolding Folkebibliotek. Tilskud fra Udviklingspuljen

1.03.2004: kr. 105.000

Downlaan: en national infrastruktur til digital distribution af materialer til danske biblioteker og deres brugere

Tilskudsmodtager: Københavns Kommunes Biblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003: kr. 395.000

Biblioteksharmonikaen spiller for to-sprogede småbørn

Tilskudsmodtager: Nordborg Kommunes Biblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.03.2004: kr. 50.000

Værløse bibliotek - 'det tredje sted' i lokalsamfundet

Tilskudsmodtager: Værløse Bibliotekerne

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003: kr. 128.050

20 fantastiske non-idols

Tilskudsmodtager: Viborg Bibliotekerne

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 156.600

Lone Hansen

London Online

London Online fandt sted i dagene 29. november til 1. december. Bo Öhrström og Anette Schneider fra DEFF deltog i udstillingen, og i løbet af de tre dage var vi med i en række forhandlinger med forskellige leverandører.

Indenfor et overskueligt område, kunne vi se og mødes med mange forskellige forlag, få afsluttet kontrakter og fulgt op på forhandlinger/fornyelser. Udstillingen var også stedet hvor vi kunne få informationer om nye produkter m.v.

Der var i år mange nye udstillere indenfor 'Content Management'. Antallet af besøgende virkede mindre, men det betød blot at der var bedre plads til at komme rundt og se på de forskellige tilbud.

Anette Schneider

Nordisk møde

Der blev afholdt nordisk licensmøde 1. februar 2006. Der var deltagelse fra Finland, Sverige, Norge og Danmark og blandt emnerne vi nåede omkring var 'samarbejde med forlag eller ej', 'krav til licensaftaler', 'Shared performance indicators', 'Udbud' og orientering om OA-initiativerne i Norden. 16 deltagere fra de nordiske lande var fremmødt.

Anette Schneider

International standardisering:

Dansk RFID succes

Tilslutning til dansk forslag om standardisering af RFID i biblioteker på international standardmøde.

Med halvandet års mellemrum holdes der en mødeuge for ISO TC46 – teknisk komité for Information og Dokumentation. Den blev afholdt i ugen 6-10. februar 2006 i Chiang Mai, Thailand. Fra Danmark deltog Tommy Schomacker og Leif Andresen som repræsentanter for Dansk Standard i møder i SC4 Technical Interoperability, SC9 Identifiers and Description samt i TC46 plenarmøde.

Der var en heftig mødeaktivitet med behandling af mange standarder og forslag til nye. Pladsen er for trang til at omtale alle relevante ting, men der kan henvises til en mere uddybende rapport på Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Af størst interesse er nok drøftelsen af forslaget om en international standard for RFID i biblioteker da denne afløser for strekkoden er et varmt biblioteksemne i en del lande. Efter at Dansk Standard S24/u4 (underudvalg om teknisk interoperabilitet under udvalg om information og dokumentation) i sommeren 2005 godkendte RFID Data Model for Libraries har der været stor international interesse. Den er blevet indgående behandlet i

den engelske og i den amerikanske standardiseringsorganisation og har dannet grundlag for en finsk specifikation – som har genbrugt teksten med få tilføjelser. På TC46/SC4 mødet var der tilslutning til at starte arbejdet med en international standard om RFID i biblioteker. Delegationerne fra England, USA, Finland og Australien udtrykte deres anerkendelse af det danske arbejde som vil give et godt grundlag for en international standardisering. Formelt set skal vi fra dansk side nu stille forslag om en New Work Item, men det sker på baggrund af en enstemmig vedtaget resolution som opfordrer Dansk Standard til at gøre dette. Det skal også bemærkes at der fra amerikansk side udtrykkeligt er et ønske om en hurtig arbejdsproces. Datamodellen udgives i 2006 af Dansk Standard som DS/INF 163 - RFID datamodel i biblioteker.

En anden dansk succes er forslaget om et internationalt XML udvekslingsformat for MARC-poster som supplement/erstatning for ISO 2709. MarcXchange blev medio 2005 enstemmig godkendt som New Work Item, og det går til endelig afstemning som ISO/DIS 25577 Information and documentation - MarcXchange i starten af marts 2006 efter oversættelse til fransk. Maintenance Agency bliver placeret hos Library of Congress. Det danske arbejde med MarcXchange blev

fremhævet fra flere sider – både for indholdet og en effektiv proces. MarcXchange bliver dermed en internationalt anerkendt metode til udveksling af bibliografiske poster i XML/webservice miljøet.

Der var en diskussion af standarderne for fjernlånsamarbejde ISO 10160 og ISO 10161. En egentlig revision af ISO 10161 blev opgivet idet en ellers næsten færdig version 3 blev kasseret hvorefter version 2 kommer til at stå uændret. Der var enighed om behovet for udvikling af en helt ny tilgang til området, men uden at der blev taget egentlige beslutninger. Den danske (delvise) implementering med beholdning og ILL i XML (Z-bestil) blev forelagt og var genstand for en vis misundelse.

Det skal også nævnes at Biblioteksstyrelsen som "ISIL Registration Authority" af lagde rapport for arbejdet med den internationale standard: ISO 15511 Information and documentation - International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations (ISIL). Også ting som ISBN ny udgave med 13 cifre og et forslag om en "collection identifier" til unik identifikation af samlinger blev drøftet – men det kan der læses mere om på Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Leif Andresen

Når børn møder kultur – en antologi om formidling i børnehøjde

Børnekulturens Netværk har netop udgivet en antologi om formidling af kunst og kultur til børn. Antologien er et af resultaterne af arbejdet med indsatsområdet "Kvalificering af formidlere".

Antologien rummer artikler fra stærke kræfter på det børnekulturelle område og af fagfolk med særlig indsigt i formidlingens kunst. Bidragyderne spænder fra børnebogsforfatteren over formidlingskonsulenten, lektoren, og professoren til coachen, innovatøren og kommunalchefen.

Bidragyderne har alle deltaget med indlæg på Børnekulturens Netværks fire seminarer om Kunsten at formidle børnekultur som blev afholdt rundt om i landet i 2005. Antologien er gratis og kan fås ved henvendelse til Børnekulturens Netværk, tlf. 33 73 42 03 eller bkn@boernekultur.dk

Læs mere om antologien på Netværkets hjemmeside: www.boernekultur.dk

*Børnekultur i hele landet
Handlingsplan for 2006-2007 / Statusrapport for 2005*

Børnekultur i hele landet er Børnekulturens Netværks nye handlingsplan for perioden 2006-07. Netværket blev i oktober 2005 udvidet med Familienministeriet og Undervisningsministeriet, og der er dermed skabt mulighed for en bred indsats over for børnekulturen i alle kommuner på det nye Danmarkskort.

Målsætningen med Netværkets nye handlingsplan er at sætte sig spor alle steder i landet til glæde for alle børn, med bidrag fra alle kulturinstitutioner og med inddragelse af alle kunstarter. Handlingsplanen er tilrettelagt ud fra de tre hovedtemaer: Kultur i dagtilbudet, Kultur i skolen og Kultur i familien.

Børnekultur i hele landet er suppleret med en statusrapport for 2005 og giver således et samlet overblik over aktiviteterne i Netværket, de deltagende styrelser og ministerier i det forløbne år.

Benedicte Helvad

*Scandinavian Public Library Quarterly
nr. 1. 2006 er udkommet.*

Temaet er denne gang forholdet mellem folkebiblioteker og skolebiblioteker i de nordiske lande. Gennem artikler gives bl.a. eksempler på samarbejde og integrationsprojekter mellem de to bibliotekstyper og 'bibliotekskulturer', men også på de problemer, som begge kulturer skal bearbejde og gå i dialog om.

Biblioteker og behandling af personoplysninger. Råd og Vink fra Biblioteksstyrelsen nr. 13

Den teknologiske udvikling stiller krav til en løbende sikring af at bibliotekerne behandler personoplysninger i overensstemmelse med persondataloven.

På baggrund af en stigende række af henvendelser er det imidlertid Biblioteksstyrelsens erfaring at persondataloven giver anledning til en række tvivlsspørgsmål, både i forhold til bibliotekernes mulighed for behandling af personoplysninger og i forhold til de gældende sikkerhedskrav som bibliotekerne er forpligtet til at overholde.

Denne Råd og Vink samler og afklarer en række juridiske spørgsmål og henvender sig primært til landets folkebiblioteker, sekundært til forskningsbiblioteker og systemleverandører.

Bibliotekar *Liselotte Lykkegaard* er fratrådt sin stilling som bibliotekskonsulent i Biblioteksafgiften med udgangen af december 2005.

Servicemedarbejder *Maria Ty Ekelund* er tiltrådt som assistent i Biblioteksafgiften pr. december 2005.

Cand.it *Lise Gregersen* er fratrådt sin stilling som konsulent i Bladpuljen med udgangen af december 2005.

Kontorfuldmægtig *Vibeke Cranfield* er fratrådt sin stilling som oversætter og publikationsansvarlig i Kommunikationsenheden med udgangen af december 2005.

Bibliotekar *Joy Amandus Andersen* er tiltrådt som publikationsansvarlig og webmaster i Kommunikationsenheden pr. 1. januar 2006.

Dr. *Diann Rusch-Feja* er fratrådt som Programme Director for Knowledge Exchange Office i januar 2006.

Specialkonsulent *Bente Buchhave* er fratrådt sin stilling som børnekulturkonsulent med udgangen af januar 2006.

Regnskabschef *Birgit Bak* har valgt at gå på pension fra sin stilling i Administrationen pr. 1. februar 2006.

Økonomikonsulent *Iben Meinertsen* er tiltrådt som ny regnskabschef pr. 1. januar 2006.

Cand.Comm. *Caroline Søndergaard Bendixen* er ansat som HR-medarbejder fra 1. januar 2006 og til 31. august 2006.

ED og BA *Kristine Rude* er fra 1. januar 2006 ansat som deltidsvikar i receptionen indtil september 2006 samt som deltidsvikar i Bladpuljen til 1. maj 2006.

Afsender
Biblioteksstyrelsen
Nyhavn 31 E
1051 København K

